

**Venerabilis Bedæ Presbyteri Anglo-Saxonis, Doctoris
Ecclesiæ Vere Illuminati Opera Theologica, Moralia,
Historica, Philosophica, Mathematica & Rhetorica,
quotquot hucusque haberi potuerunt omnia**

In Vetus Et Novum Testamentum, Salvberrimis In Moysis Pentatevchvm,
Tobiam & Iobum, Libros Regum, Davidis Pasalmos, Parabolas Salomonis &
Cantica, Prophetas &c. explanationibus & Quæstionibus enodata:
Moralibus doctrinis & expositionibus in quatuor Evangelistarum Evangelia
illustrata: facundissimis ...

Continens Doctissimas Svper Varios Veteris Testamenti Libros
Quæstiones, Et Commentaria In Psalmos Davidis - Vna Cvm Vocabvlorvm
Psalterii Expositione: De Templo Salomonis, Et Sex Dierum Creatione:
Commentarivm Item In Boethii Librvm De Sanctissima Trinitate, Aliosqve
Piissimos Tractatvs De ...

Beda <Heiliger>

Coloniæ Agrippinæ, 1688

Quæstiones Leviticum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72069](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72069)

fatione penetravit celos, intrans ad patrem, ut eum propitium humano generi faciat, & exoret pro omnibus in se credentibus.

Venerabilis Bedæ presbyteri Quæstionum super Exodum finis.

VENERABILIS BEDÆ
PRESBYTERI, QUÆSTIONVM
SUPER LEVITICVM, EX DI-
ctis Patrum, Dialogus.

CAPUT I.

De quatuor generibus principalium oblationum.

IN EXORDIO Levitici quatuor genera principalium oblationum describuntur, quæ in odorem suavitatis Domino offerri jubentur, id est, primum, vitulus de armentis sine macula: secundum, agnus de ovibus: tertium, turtur & columba: quartum, simlago conspersa azymâ, oleo uncta, & clybano cocta. Reliqua autem sacrificia pro qualitate personæ populi offerebantur. Primum itaque sacrificium vitulum ex armenis Christum demonstrat, ex Patriarcharum progenie descendente: hic aratro crucis suæ terram carnis nostræ edomuit, atque Spiritus sancti semen virtutum fruge ditavit. Iste vitulus sine macula est, quia sine peccato ad passionem ducitur. Offeritur autem non in tabernaculo, sed ad ostium ejus: quia extra castra passus est Christus. Per filios autem Aaron sacerdotis offertur sanguis ejus, quod de Anna & Caïpha intelligitur: quia consilium facientes effuderunt sanguinem Christi. Secunda hostia de ovibus, agnus oblatum idem Christus propter innocentiam figuratur. Hic est agnus, qui apud Esaiam in sacrificio adducitur, & ab Joanne omnibus demonstratur: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.* Bene ergo in sacrificio agnus offertur, ut innocentia & passio Christi figura demonstraretur. Bene & hœdus, quia per ejus mortem author peccati diabolus agnoscitur jugulatus. Tertium sacrificium dicitur turtur & columba: turturem carnem Christi manifestum esse, Salomone dicente: *Speciosa generosa sicut turtur.* Columba Spiritus sancti figuram habere Joannes Baptista declarat, dicens: *Super quem videris Spiritum sanctum descendente sicut columbam, hic est filius meus: ac per hoc turturem & columbam, id est, carnem Christi Spiritu sancto sociatum per mysterium passionis, sacrificium Deo in odorem suavitatis. Ista tria sacrificia offert homo, id est, Christus Jesus. Quartum autem anima offert, id est, Ecclesia offert sacrificium de simila, Ecclesiæ Catholice figuram pronuncians, quæ ex convenientibus membris quasi similia ex multis credentium gravis collecta est, & legis & Evangeliorum mola inter literam & Spiritum separat: per aquam baptismatis admatam, chrisimatis oleo perunctam, sancti Spiritus igne solidatam, per humilitatem spiritus Deo placens effecta. Hæ sunt quatuor oblationes, quadriformem Christi & Ecclesiæ habitum demonstrantes.*

CAPUT II.

De figuris hostiarum.

HOSTIARUM diversitates exequitur, quarum typus imaginem passionis Christi præferebat. Nam postquam ipse oblatum est, omnes hostiæ cessaverunt, quæ in typo vel umbra ejusdem præcesserant, figurantes illud sacrificium, quod unus & verus sacerdos obtulit mediator Dei & hominum, cui sacrificii promissas figuras in victimis animalium celebrare ante oportebat, propter mun-

dationem futuram carnis & sanguinis: per quam vitam victimam fieret remissio peccatorum, de carne & sanguine contractorum, quæ regnum Dei non possederunt, quia eadem substantia corporalis in celestem commutabitur qualitate. Ipse enim in vitulo propter virtutem crucis offerebatur. Ipse in agno propter innocentiam. In ariete propter principatum. In hircio propter similitudinem carnis peccati, ut de peccato damnaret peccatum. In turture & columba propter Deum hominem: quia mediator Dei & hominis in duarum substantiarum conjunctione ostendebatur. Porro in simlagine conspersione credentium per aquam baptismatis collectam Ecclesiam, quæ corpus est Christi, perspicue demonstrabat. Nos autem moraliter munus Deo vitulum offerimus, cum carnis superbiam vincimus; agnum, cum irrationabiles motus & insipientes corrigimus; & hœdum, dum lasciviam superamus; columbam, dum simplicitatem mentis ostendimus: turturem, dum carnis servamus castitatem: panes azymos, dum non in fermento malitiæ, sed in azymis sinceritatis & veritatis ambulamus.

CAPUT III.

De igne sacrificii.

IGNIS in sacrificio id significabat, velut absorbens mortem victoria. In eo autem populo hæc ritè celebrata sunt, cujus regnum & sacerdotium propheta erat venturi regis & sacerdotis, ad regendos & congregandos fideles in omnibus gentibus, & introducendos in regnum celorum, ad sacrarium Angelorum, & ad vitam æternam. Hujus itaque veri sacrificii sicut religiosa sacramenta Hebræi celebraverunt: ita sacrilega imitamenta pagani, quæ immolant gentes, ut ait Apostolus: *Demonibus immolant, & non Deo: antiqua enim res est, & prænunciativa immolationis humani sanguinis, futuram passionem mediatoris ab initio generis humani testificans.* Hanc enim primus Abel obtulisse in sacris literis invenitur.

CAPUT IV.

Quid mel in Dei sacrificio non offeratur.

QUOD mel in Dei sacrificio non offertur, indicat apud Deum nihil voluptuosum, nihil suave hujus mundi placere, nihil quod non habeat mordacitatis aliquid veritati fore acceptum. Unde & Pascha cum amaritudinibus manducatur.

CAPUT V.

Quid sal in omnibus sacrificiis admisceatur.

ECONTRARIO admisceri in omnibus sacrificiis sal jubetur, scilicet ut omnia, quæ ad Christi honorem offeruntur, sal rationis ac discretionis semper accipiant.

CAPUT VI.

Quid in sacrificio oleum offeratur.

QUOD verò in sacrificio oleum offerebatur, significat: quod quicquid ad cultum Christi & devotionem Sanctorum impendimus, totum cum hilaritate faciamus: nihil, ut ait Apostolus, *ex tristitia aut ex nequitate, hilarem enim datorem d'ignit Deus.* Oleum verò hilaritatem significat, ut scriptum est: *Ut exhiberet faciem ejus in oleo.*

CAPUT VII.

De sacrificio ejus, qui sacramentum protulit, & oblationem.

DE eo autem, qui juramentum obtulit, ut vel male vel bene quid faceret, atque hoc ipsum oblatione transcendit, dicitur: *Offerat agnum de gregibus, sive capram,*

orabitque.

trabique pro eo sacerdos, & pro peccato eius. Sin autem non poterit offerre pecus, offerat duos turtures, vel duos pullos columbarum: unum pro peccato, & alterum in holocausto. Juramentum namque proferre, est voto nos divinæ servitutis alligare: & cum bona opera promittimus, bene nos facere spondemus. Cum verò abstinentiam cruciatumque carnis nostræ vovemus, malè ad præsens nobis facere juramus. Sed quia nullus in hac vita perfectus est, quamlibet Deo devotus sit, qui inter ipsa quantumcumque pia vota pro peccato agnus offerri de gregibus sive capra præcipitur. Quid enim per agnum, nisi activæ vitæ innocentiam. Quid per capram, quæ in summis sæpè extremisque pendens rupibus pacitur, nisi contemplativa vita signatur. Qui ergo se conspicit promissa hæc & propoſita non implèſſe, in sacrificium Dei se studiosius debet, vel innocentia boni operis, vel in sublimi pastu contemplationis accingere. Et bene agna de gregibus, capra verò offerri de gregibus non jubetur: quia activa vita multorum est, contemplativa paucorum. Et cum hæc agimus, quæ multos agere & egisse conspicimus, quasi agnum de gregibus damus: sed cum offerimus virtus ad agnam captivamque non sufficit in remedio penitentis, adjungitur, ut duo columbarum pulli vel turtures offerantur. Scimus quia columbarum pulli vel turtures pro cantu gemitus habent. Quid ergo per duos columbarum pullos, vel turtures duos, nisi duplex penitentia nostra gemitus designatur, ut cum ad offerenda bona opera non assurgimus, nosmetipsos dupliciter deſeamus: quia & recta non fecimus, & prava operati sumus. Unde & unus turtur pro peccato, alter verò offerri in holocaustum jubetur. Holocaustum namque totum incensum dicitur. Unum verò turturem pro peccato offerimus, cum pro culpa gemitum damus: de altero verò holocaustum facimus, cum pro eo, quod bona negleximus, nosmetipsos funditis succedentes igne doloris ardemus.

CAPUT VIII.

De filiis Aaron eximendis.

FILII autem Aaron, qui imponentes altari ignem alienum igne divino exulti sunt: illos significaverunt, qui Dei traditione contempta alienas doctrinas appetunt, & magisteria humanæ actionis inducunt, quos increpat Dominus & objurgat in Evangelio, dicens: *Rejicitis mandatum Dei, ut sit aditionem vestram statuat.* Videtur & ignem alienum incendere, quisquis corporeæ, vel secularis alicujus cupiditatis ignem in sacrario suo cordis accendens, audeat altaris Domini appropinquare, quæ non accipiunt, nisi illius ignis ascensionem. De quo ait Dominus: *Ignem veni mittere in terram.* Hoc igne nos Dominus Jesus semper incendet, ut illum inemur in sensibus, ne flagremur in vitiis.

CAPUT IX.

De discretione ciborum.

NUNC autem de discretione ciborum, ubi lex de mundis & immundis quædam animalia ad esum quasi munda concessit, quædam verò interdixit quasi non munda. Primum enim sciendum est, quicquid à Deo institutum est, mundum esse, & in ipsa institutionis autoritate purgatum. Quid ergo est in animalibus? igitur mores pinguntur humani, & actus & voluntates, ex quibus ipsi fiunt mundi & immundi. Hæc itaque munda esse dicit: *Omne, inquit, quod habet divisa ungulam, & raminat in pecoribus, comedetis.* quod cum diceret, non pecora, sed mores hominum discernere. Denique hi homines mundi sunt, qui ruminant, qui in ore semper portant quasi cibum divina præcepta. Hi & ungulam findunt, quia duo testamenta legis & Evangeliorum credentes, se primo passu innocentia justitiaeque vitæ conficiunt. Item Judæi ruminant quidem verba legis, sed ungulam non findunt: hoc est, quod nec quo testamenta recipiunt, nec in patrem & filium fidei

sua gressus statuunt, propterea immundi habentur. Hæretici quoque licet ungulam findunt, in patrem & filium credentes, & duo testamenta recipientes, sed quia doctrinam veritatis in ore non ruminant, nihilominus & ipsi immundi sunt. Nam quod adjecit Scriptura, dicens: *Ex omnibus, quæ gignuntur in aquis, & habent pinnulas & squamas, hæc comedetis: quicquid autem pinnulas & squamas non habet, abominabile vobis erit.* Quod ergo in piscibus squamola & aspera pro mundis habentur hispida & hirsuti, & firmi ac graves mores hominum approbantur: quæ autem sine his sunt, immunda dicuntur, quibus leves & lubrici, & insidi, & effeminati mores dicuntur. Qui autem sibi vult, quod lex dicit: *Camelum non manducabis:* nisi quod de exemplo animalis vitam damnat informem, & criminibus tortuosam. Cum autem in cibum suum prohibet, reprehendit utique cenosam & luteam, & gaudentem vitiorum turpibus vitam: & cum leporem accusat, reformatos utique in feminis viros damnat. Quis autem mustelæ corpus cibum faciat, sed furtum reprehendit. Quis lacertam, sed odit vitæ incertam varietatem. Quis postremo bellione vesci possit, ut hæc lex magnopere prohiberet, sed maculas mentium execratur. Quis accipitrem, aut milvum, aut aquilam, sed odit raptos violento scelere viventes. Quis vulturem, sed execratur prædam de aliena morte querentes: sic & cum corvum prohibet, voluntates nigras. Passerem quoque dum interdicit, intemperantiam coarguit. Quando noctuam, odit lucifugas vanitates. Quando caradrion, nimia lingua intemperantiam. Quando cignum prohibet, cervicis altæ superbiam denotat. Quando vesperilionem, quærentes tenebras noctis similes errores. Hæc ergo paria & lex in animalibus execratur, quæ in illis quidem non sunt criminosa: quia in hoc nata sunt, sed quia contra naturam non ex institutione, sed ex errore quaesita sunt. Sed fuit tempus aliquando antiquum, quo ista umbræ vel figuræ exercendæ erant à populo vel gerenda, ut abstinentum esset à cibis, quos institutio quidem commendaverat, sed lex interdixerat. Verum jam finis legis Christus advenit, aperiens cuncta legis, & obscura referans: atque omnia sacramenta, quæ nobis antiquitas texerat, magister insignis, & doctor cælestis & institutor referata veritate patefecit, sub quo dicitur: *Iam omnia munda mundis, inquinatis autem & infidelibus nihil mundum, sed pollutæ sunt eorum mens & conscientia.*

CAPUT X.

De immunditia partium.

SEQUITUR quaestio de immunditia partium & contagione lepræ. Ait enim: *Mulier quæ concepit semen, & peperit masculum, septem diebus esse immundam, octavo purificari. Quæ autem feminam peperit, bis septem diebus in immunditia scribitur permanere.* In tabulis ergo quædam mysteria latentis arcani non est dubium continere. Septimana enim hujus præsentis vitæ tempus videri potest, quia in septimana dierum consummatus est mundus: in quo, donec sumus in carne positi, ad liquidum puri esse non possumus, nisi octava venerit dies, quod est futuri seculi tempus, in quo tamen die purgandus ille est, qui viriliter egit. Statim enim munda efficitur mater ejus, quæ genuit eum; purgata namque vitæ carnem ex resurrectione suscipiet, qui verò nihil in se habuit virile adversus peccatum, sed remissus atque effeminatus permanferit in actibus suis, iste neque in præsentis seculi hebdomada, neque in futura purgabitur ab immunditia sua.

CAPUT XI.

De lepra.

LEVITUS est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens: *Homo, in cujus carne & cute ortus fuerit diversus color, sive pustula, aut quasi lucens quippiam id est, plaga lepræ, adducatur ad Aaron sacerdotem, vel ad unum quemlibet fratrum ejus.*

Qui cum viderit lepram in cute, & pilos in album colorem mutatos, plaga lepræ est, & arbitrio eius separabitur. Lepra doctrina est falsa, proinde leprosi non absurde intelliguntur heretici, qui unitatem veræ fidei non habentes, varias doctrinas profitentur erroris, veræque falsi admittent, sicut & lepra veris falsisque locis humana corpora variando commaculat. Hujus scilicet lepræ invenimus legislatorem sex species in hominem posuisse: Prima capitis & barbæ. Secunda calvitii & recalcationis. Tertia carnis & cutis. Quarta cutis corporis & cicatrices albæ cum rubore. Quinta ulceris & cicatricis. Sexta ulsionis. In capite lepram portat, qui in divinitate Patris, vel in ipso capite, quod Christus est, peccat; Caput enim viri Christus est. Hanc lepram habent Judæi, Valentiniani, Marcionita, Photiniani, Manichæi, Arriani, Sabelliani, Macedoniani, Anthropomorpha, Priscilliani, Donatistæ, Nestoriani, Eutychniani, quique omnes in calvaria lepram gerunt, quia erroris sui perfidiam aperta pravitate descendunt. In barba lepram gerunt, qui de Apostolis & Sanctis Christi perverse aliquid sentiunt, atque eos falsum quodlibet prædicasse confingunt. Sicut enim barba ornamētum est viri, ita sancti Apostoli & doctores ornamenta sunt corporis Christi. In corpore lepram habent, qui Ecclesiæ detrahunt, sicut Carpocratiani, qui negant carnis resurrectionem: sicut Novatiani, qui nuptias damnant, & peccantibus penitentiam negant: sicut Heraclitæ, qui inter alios errores regnum cælorum parvulos habere non credunt: sicut Arriani, qui vetant pro defunctis offerri sacrificium. In carne & cute lepram gerunt, qui carnalia vel exteriora suadere conantur: ut Corinthiani, qui resurrectionem futuram in carnis voluntate existimant: vel sicut Arriani, qui dicunt in fide manentibus, quamvis carnaliter vivant, non posse computari peccata. In cicatrice sanati ulceris lepram portant, qui post cognitionem & medicinam Dei, & manifestationem fidei, quam à Christo suscepit. Rursum in ipsa cicatrice ascendit aliquod indicium erroris, aut perfidia dogmatis veteris. In carne viva lepram gerunt, qui de anima, quæ vita est carnis, aliquid falsum existimant: sicut Luciferiani, qui dicunt animam de carnis substantia propagatam: sicut Arabici, qui animam simul cum corpore mori putant. In cicatrice ulsionis lepram habent Manichæi, qui inani abstinentia cruciatu corpora sua exurunt, & per infidelitatem non mundiciam inde, sed lepram gignunt. De talibus enim prædicabat Apostolus: *Discedant, inquit, quidam a fide attendentes variis spiritibus erroris & doctrinis demoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriat animarum conscientiam suam, probentium nubere, abstinere à cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus.* Sed adhuc adjecit colores leprarum, id est, pallidam, rubentem, albam, lividam, nigram, florescentem. Itaque dum pallidam lepram dicit, imbecilem & fragilem fidem animæ denotat, quæ perditō colore integræ sanitate erroris infirmitate languescit. Cum autem rubicundam lepram ostendit, homicidii cruore mentem infectam denotat, & injurii: cum verò albam, illos hereticos, qui se mundos appellat, sive reliquos, qui de falso merito gloriantur: sicut Pelagius & Novatus. Cum autem nigram vel lividam lepram commemorat, invidia & livoris notas execratur: cum verò nigram insinuat, sacrificiorum fumo & bulbo idololatriæ demigratam conscientiam detestatur. Cum autem florescentem toto corpore & cooperientem omnem pelliculam corporis à capite usque ad pedes dicit: avaritiæ crimen ostendit, quia nunc floridum & jucundum putatur hominem felicem esse in hoc mundo, & divitem videri in seculo. Hæc enim pestis avaritiæ omne genus hominum quasi totum corpus crebro erroris istius contagione commaculat. Cum autem lepram, quæ habet ruborem, cum calore permixtum: eum hominem denotat, qui cum sit imbecillissimus animo & mendax, facile in furorē prorumpit, & levitate morum citò perjurat; pallor enim mentientem linguam significat, rubor iracundiam manifestat. Est itaque lepra, quæ sacrificiorum oblationibus emundatur, id est, corde contrito & humiliato. *Sacrificium enim Deo spiritus contribulatus est.* Aqua, quæ lepra di-

luit, baptisimus est, quæ etiam septem dierum purgatione extra castra haberetur, id est, per septuaginta Spiritus agnitionem purificetur: est, quæ iussu sacerdotis aufertur, scilicet per doctrinam. Genus autem lepræ, quod mundari omnino non potest, eorum est, qui in Spiritu sancto peccant, nec dicunt penitentes posse consequi veniam. De his ait veritas: *Qui peccaverit in Spiritu sancto, non remittetur ei neque in hoc seculo, neque in futuro.* Quod verò jubetur leprosis, ut exeant de castris, & sedeant foris, donec mundetur lepra eorum, intelligitur hereticos projici debere ab Ecclesia, donec proprio errore purgentur, & sic revertantur ad Dominum. Eiusmodi verò distutis tunicis capite deoperto & ore obvoluto sordere jubentur, lepræ emundationem expectans. Tali modo debet sordere impenitentia, distutis tunicis, id est, omnibus secretis manifestatis: capite deoperto, ut à cunctis ejus denuntiatio videatur ore clauso, ne ulterius impia doceat, vel loquatur. Sed adhuc adjecit Scriptura, lepram esse in vasis, in parietibus domus, in vestimento, in trama, in stamine. Lepra in parietibus domus hereticorum congregatio denotatur, quæ per sacerdotem purgari debet. Lepra in vasculis, unicuique homini proprii corporis delicta. Lepra in stamine, vel in vestimento, peccata, quæ extra corpus committuntur: vel quæ in ipso corpore perpetrantur; Stamen enim anima hominis intelligitur: & trama mollissimè corporis sensus.

CAPUT XII.

De sacerdote magno, & cultu ejus.

DIXIT Dominus ad Moysen, pontifex, id est, sacerdos maximus inter fratres suos super caput suum est unctio oleum, & cuius manus in sacerdotio consecratae sunt, vestitus est sanctis vestibus, caput suum discooperiet, vestimentum non scindet, & ad omnem mortuum non ingredietur omnino. Super patre quoque suo & matre non contaminabitur, nec egredietur de sanctis, ne polluat sanctuarium Dei: quia oleum sanctæ unctiois Dei sui super eum est ego Dominus. Virginem ducat uxorem, viduam, & repudiatam, & sordidam, atque meretricem non accipiat: sed puellam de populo suo, ne contaminet semen suum. Sacerdos magnus inter fratres suos, hic est, de quo scriptum est: *ade ad fratres in eis, & dicit eis: Ascendo ad patrem meum, & ad matrem vestram ad Deum meum, & ad Deum vestrum.* Super cuius caput suum est unctio oleum, juxta quod Propheta David dicit: *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus tuus oleo laetitiae præ partibus tuis.* Cuius consecratae sunt manus: iste consecratas habet manus, dum eas in passione extendit pro expiatione totius seculi. Vestimentum ejus non scinditur, id est, non patitur dividi in hæreses & schismata Ecclesiam suam, quæ illi inhærendo vestis est propria, cuius indumenti figura fuit tunica illa Jesu inconfutillis: sed per totum textilis, quæ in passione ejus non scinditur, sed individua à possideme servatur. Ad mortem non accedat, quia peccatum non fecit. Per peccatum enim mors intelligitur, sicut scriptum est: *anima, quæ peccaverit, ipsa morietur.* In patre & matre non contaminabitur: in matre quidem Christus non est pollutus, cum ante secula natus esset de patre: similiter in patre non est commaculatus, cum in seculo natus esset ex matre. Solutus n. ipse in seculo mundus in gressus est, procedens ex utero virginali sine contagione virili. Nam omnes nos, dum peccamus, contaminamur in patre, de quo creati sumus, si in hæresim devolvamur. Item in matre contaminamur, si credentes Deo Ecclesiam in aliquid ledimus, vel libertatem matris cælestis indigna peccati servitute foedamus. De sanctis non discedat, quia Christus per susceptionem carnis sic descendit in mundum, ut nunquam desereret celum. Et viduam repudiatam ac meretricem non ducat uxorem, sed virginem, Vidua & repudiatam est Synagoga, de qua Dominus loquitur per Esaiam, dicens: *Quis est liber repudii matris vestre, quo ego dimisi eam.* Meretrix autem hæresis est, quæ multorum errore vel libidini patet. Tales non copulantur Christo, nisi sola Ecclesia virgo, quæ non

habet

habet maculam aut rugam, de qua Apostolus: *Respondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo*, dicitur quidem & anima sponta esse, sed illa, quæ fidei simplicitate, & actuum puritate incorrupta probatur. Et virgo est & vidua anima, quæ discens à jugo legis Evangelii præcepta non servat. Est & repudiata, quia peccando à Christi corpore separatur, etiam si non projiciatur ab Episcopo. Est & meretrix, quæ ad se recipit amatores, id est, contrarias potestates & demones, qui desiderium capiunt pulchritudinis. Pulchra namque à Deo creata est anima, & satis decora, quæ imaginem & similitudinem Dei habet. Sequitur de hinc: *De genere suo ducet uxorem*, animam scilicet, quæ ei fide conjungitur, nec contaminabit semen suum, id est, verbum Dei, quod in Ecclesia prædicatur. Sicut in Evangelio scriptum est: *Ne dederitis sanctum canibus, neque margaritas vestras ante porcos, ne conculcent eas pedibus suis*. Hucusque, quæ de summo sacerdote prædicata sunt, mysticè ad Christum pertineturunt. De hinc ea ipsa sic interpretantur in membris suis, & maxime in sacerdotibus, ad quos pertinent spiritalia sacramenta, qui etiam quantis polleant privilegiis, breviter percurrendum est. Dicit enim de eo: *Caput*, inquit, *suum non disooperiat*, id est, ut sacramenta Christi, qui caput est, velamento mysteriorum honoret: & vestimenta sua non scindet, ne in hæresim & schismata transeat. *Super omnem animam, quæ mortua est, non ingreditur*: id est, ad omne peccatum, quod ad mortem pertinet, non accedet. *Super patre suo & matre non inquamabitur*: scilicet ne tanta induigat pietate parentum amorem, ut Dominum suum offendant & creatorem: neque ita misereatur propinquis, ut erga Deum videatur culpabilis. *Quanti enim Episcopi, quanti monachi, dum curam gerunt parentum, suas animas perdidit*. *De sancto non egreditur*, ut semper in opere & cogitatione sancti moretur. *Qui enim loquitur, quod otium & reprehensione dignum est, de sanctis egreditur, & polluit sanctificationem Dei*: quia non incedit ut servus Christi. *Viridam, & repudiata, & meretricem non ducit uxorem, sed virginem*, id est, nihil de veteri homine & pristina voluntate amplectatur, sed vitam omni puritate florentem possideat. *De genere suo ducet uxorem*: utique si vitam amplectatur Sanctorum, quorum per fidem proximum est. Inter hæc præcipitur iisdem, ut ministrantes in templo vinam & licetiam non bibant, ne ebriitate, & scrupula, & curis hujus vitæ prægraventur corda eorum: nec partem habeant in terra nisi solum Deum, nec dum de terrenis cogitant, superna obliviscantur, ab hoc quoque convivio jubentur vicinos & mercenarios separari, & servis tantum ciborum dari reliquias: & vicinus hæreticus est, qui proximum serualo Christiani nominis asserit. Mercenarius Judæum ostendit, qui fructum observantiæ legis carnaliter quaerit. Cum itis ergo sacerdos Deum participat Evangelii pabulum, quod est ad refectioem animarum: sed tantummodo cum Christi servis datur, de hisque superferuntur altari, sacerdoti pectus & brachium dextrum: in pectore legis mundas cogitationes, doctrinaeque notitiam: in brachio dextero opera bona ad pugnam contra diabolum, & armata manu, quod corde conceperit, operum exemplo perficiat. Datur ei & de privato maxilla, ut eloquentiam habeat. Datur & de victimis venter, cujus indico dicitur luxuriam extinguere, & continere gulam.

CAPUT XIII.

De sacerdotibus, qui non offerant sacrificium.

INTER hæc etiam jubetur ipsis sacerdotibus, ut nulla debilitate insignes sint, ne cæcus, ne claudus, vel parvo an grandis, vel torto naso, ne fracto pede aut manu, nec gibbosus, ne lippus, ne albuginem habens in oculo, ne ingem sibi, ne imperigmem in corpore, ne ponderosus: quæ omnia referuntur ad animæ vitium. Mores enim animæ, non natura damnatur. Nam cæcus sacerdos est, qui scripturam scientiæ non intelligit, & quo gressum doctrinae vel operis ponat, per ignorantiam nescit. De talibus scriptum est: *Speculatores ejus cæci omnes*. Claudus est, qui quidem intelligit quod docere de-

bet, sed tamen præcepta, quæ docet, non implet. Parvo autem naso est, qui ad tenendam mensuram discretionis idoneus non est. Grandi & torto naso, est furibundus & minax, cum superbia arrogantia, vel immoderata discretione fracto autem pede vel manu est, qui viam Dei, quam docet, pergere non studet. Gibbosus quoque sacerdos est, quæ terrenæ cupiditatis pondus deprimit, & tardius ad suprema intendit. Lippus vero est, cujus ingenium ad cognitionem veritatis emicat: sed hoc carnaliter vivendo obscurat. Albuginem quoque habet in oculo, qui arrogantia sapientiæ seu justitiæ cæcatur. Ingem vero habet scabiem, cui carnis petulantia sine cessatione dominatur. Imperigmem quoque habet in corpore, qui avaritiâ vastatur in mente: quæ nisi in parvo compescatur, nimirum sine mensura dilatur. Ponderosus vero est, qui si turpitudinem non exercet opere, sed ab hac cogitatione sine modamine gravatur in mente. Talis nec sancta ingredi, nec nomen antistitis poterit possidere: quia & terrenis gravatur desideriis, & expertus est scientiæ veritatis.

CAPUT XIV.

De ablutione Aaron, & filiorum ejus.

PRÆTEREA quid sit illud, quod juxta præceptum Dei Moyses lavasse Aaron & filios ejus legitur: jam tunc purgationem mundi & rerum omnium sanctitatem Baptismi sacramento significabant. Non accipiunt vestes, nisi prius lotis sordibus: nec ordinantur ad sacra, nisi in Christo novi homines renascantur. Quod autem Moyses lavat, legis indicium est, præceptis enim Dei lavandi sumus, & cum parati ad indumentum Christi tunicas pelliceas deposuerimus, tunc induemur veste lineæ, nihil in se mortis habente: sed tota candida, ut de baptismo surgentes cingamus lumbos in veritate, & tota pristinorum peccatorum turpitudine celestis. Unde & David ait: *Beati, inquit, quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tectum sunt peccata*.

CAPUT XV.

De oblatione pro sacerdotis delicto.

QUOD autem sibi velit lex imaginaria, quæ jubet vitulum pro peccato sacerdotis immolari, & sanguine ejus septies digito populum aspergi. Deinde duos hircos offerri debere: unum, in quo fors Domini venisset, occidendum esse; & de sanguine ejus, similiter ut de sanguine vituli digito sacerdotis populum adspargendum. Alterum vero, in quo omnia peccata & maledictiones totius populi imponenda essent, in locum desertum perducendum, ibique dimitrendum: sed prius necesse est vituli sacrificium pandere, & tum etiam hircorum causas mysteriaque eorum narrare. Vitulus itaque hic, qui pro peccato sacerdotis & totius populi emundatione occidi jubetur, figuram Domini & Salvatoris nostri in semetipsum portabat, qui non solum pro peccatis sacerdotalis populi, verum & pro omni humano genere, cunctis nationibus, Deo patre permittente, est immolatus. Sicut Apostolus ait: *Qui filio suo non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit eum*. Merito & hoc loco de hujus vituli sanguine septies populum digito sacerdotis adspargi jubetur, ut redemptio nostra & purificatio in Christi sanguine lara per gratiam septemplex Spiritus demonstraretur, duo autem hirci, duorum populorum figuram perspicua ratione demonstraverunt, propter originalem peccati prævaricationem, hircorum formam gerentes, quorum est similitudo in Evangelio, Hæc, id est, peccatores ad sinistram futuri, sed ex eis, qui in Christo credidissent, & penitentiam delictorum suorum toto corde egissent, baptisui gratiam consecuti. Hi in similitudinem hujus hirci, qui in teste Domini venit, figuram accipiunt, cujus sanguis cum sanguine vituli permisceri jubetur: ut coniores passionis Christi effecti, participes gloriæ ipsius efficiantur. Sed quid est hircum in

fortem Domini venire, nisi ut populus credentium, cuius ille figuram habebat, confors & cohæres Domini haberetur in regno. Sicut Apostolus ait: *Heredes quidem Dei sumus, cohæres autem Christi.* Alius vero hircus, qui in fortem Domini non venit, similitudinem tenet infidelium, qui nunquam in Christo credere voluerunt. Hi utique accipiunt maledictionem totius populi, & omnes iniquitates humani generis, & projiciuntur in desertum locum. Sed quid est omnes iniquitates & maledictiones accipere, nisi quia omnia peccata, quæ ab Adam usque ad Christum humanum genus admittit, illi soli sunt percepturi, qui nec credere in Christo, nec expiari Christi sanguine voluerunt: & sic onusti & prægavati iniquitatibus & maledictionibus totius humani generis in desertum locum projiciuntur, id est, in tenebras exteriores, ibi est fletus & stridor dentium: & in stagno ignis, quod est gehenna, ibi ignis eorum non extinguetur: & vermis eorum non morietur.

CAPUT XVI.

Quæ de pecoribus non offerantur in sacrificio.

DIVERSITAS victimarum, & quæ vel offerri debeant, vel non offerri, in hoc libro Leviticorum dinumerantur, sed per comparationem pecorum conversatio hominum demonstratur. Homo, qui obtulerit victimam pacificorum Domino, vel vota solvens, vel sponte offerens tam de bobus, quam de ovibus, immaculatam offerat: ut acceptabile sit, omnis macula non erit in eo. Si cæcum fuerit, si fractum, si cicatricem habens, si papulam, aut scabiem, vel impetiginem, non offeretur ea Domino, neque adolebitis ex eis super altare Domini. Borem & ovem aure aut canda amputatis voluntariò offerri potest: votum autem ex his fieri non potest. Omne animal, quod vel contritus, vel tonsis, vel scis, ablatique testiculis est, non offeretur Domino, & in terra refrahoc omnino non facietis. De manu alienigena non offeretis panes Deo vestro, qui quid aliud dare voluerint, quia corrupta & maculata sunt omnia, non suscipietis ea. Primo rejicitur sacrificio maculosum animal, vel varium, id est, in quibus est diversitas peccatorum, & nunc in libidine & cupiditate, nunc in diversis criminibus commutantur. Rejicitur quidem & cæcum animal, id est, qui nec Deum videt, nec opera ejus facit. Fractum quoque, id est, viris carnalibus vexatum atque collisum. Rejicitur & cicatricem habens, qui non digna satisfactione poenitentia vulnera peccatorum deplorat, sed adhuc veteris morbi signum per deliria voluntatis interitus gestat. Reprobatur & lingua amputatum, quæ Deum non confitetur, neque divinam legem meditatur. Rejicitur & papulam habens, qui pruritu libidinis & ardore concupiscentiarum exafluat. Similiter & scabiosum, qui peccatum carnis perficit cogitatione operis. Jam verò impetiginem habens, hæreticorum figurat collectionem quæ frequenter se in Ecclesiæ corpus immergit, & impetigo livorem facit. Porro aure amputata sunt, qui verbo Dei non obediunt, non faciendo quæ iussa sunt. Qui verò caudam habet amputatam, ille est, qui bonum, quod incipit, perseverantia sine non perficit. Porro defectum, vel testiculis amputatum, indicat eos, qui cum corpore viri sint, turpitudinis usu effeminantur. His ergo criminibus involuti à sacrificio Domini reprobantur, nec efficiuntur consortes passionis Christi, nec cælestis participes sanctificationis.

CAPUT XVII.

De cæteris ceremoniis.

SED neque panes alienigenæ offerantur Domino, id est, supersticiosa doctrina hæreticorum, vel studia supersticiosa secularium literarum, quæ extra fidem sunt, & aliena putantur. Tales enim tepudiantur hostiæ à Domino, & rejicitur hujusmodi sacrificium ab Ecclesia Catholica.

Expõsitionis in Leviticum sñu.

VENERABILIS BEDÆ PRESBYTERI, QUÆSTIONVM SUPER LIBRUM NUMERI, ex dictis Patrum, Dialogus.

CAPUT I.

Catalogus mansionum.

DISCIPULUS.

RIMA nobis quaestio oritur, cur hic liber Numeri nomen accipit?

MAGISTER. Ideò hic liber unus ex quinque libris Moyfi, Numeri appellatus est, eò quod egressa multitudinis Israël ex Ægypto in eodem perfectorum virorum computatio & numerus teneatur infertis: in eotiam perfectiones eorum, & mansiones à finibus Ægypti usque ad locum & tempus, in quo Moyfes defunctus est, numerantur. In quo dies dedicationis tabernaculi & oblationum modus non sine mystici numeri sacramento rationeque dinumeratus est. Catalogus autem mansionum filiorum Israël, quæ à prima usque ad ultimam numerantur, simul quadraginta & duæ sunt. De quibus Matthæus loquitur: Ab Abraham usque ad David generationes quatuordecim, & à transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quatuordecim, id est, generationes simul quadraginta & duæ. Per has currit Hebræus, qui de terra festinat transire ad cælum, & Ægypto seculi delicto tertiam repromissionis ingreditur. Nec mirum si illo numeri sacramento perveniamus ad regnum cælorum, sub quo Dominus & Salvator à primo patriarcha pervenit ad Virginem, quasi ad Jordanem, quæ pleno gurgite fluens Spiritus sancti gratia redundavit.

Prima mansio est Ramèsis urbs, quæ in extremis finibus Ægypti erat, in qua populus congregatus exiit in deserto altera die post Pascha in conspectu Ægyptiorum. Ramèsis interpretari quidam commotionem, vel tonitruum putaverunt, utique quia cum commoti fuerimus ad evangelicam tubam, excitati tonitru cum gaudio eximus in mente primo, quando hęc præterit, quando verni exordium est, quando cuncta renovantur: eximus quinta decima die mensis primi, in crastinum pasche pleno mentis lumine post æsum agni immaculati: & calceatos pedes habentes, de Apostolo & accinctos lumbos de pudicitia, & bæctos in manibus præparatos.

CAPUT II.

Pascha secundæ mensis.

SECUNDA mansio est in Socho: in qua coquant panes Sazymos, & primum tendunt tabernacula. Unde & locus nomen accipit: Socho quippe interpretatur tabernacula seu tentoria. Cum ergo exierimus ex Ægypto, id est, à seculo primum tabernacula figimus, scientes nobis ad interiora pergendum, & ad sanctam terram cæleste iter accelerandum.

Tertia mansio est Ethan, quæ est in extremo solitudinis, in qua primum videtur Dominus præcedens populum in columna ignis, Ethan sonat fortitudo live profectio. Preparamus ergo nobis fortitudinem, assumentes perfectum robur, ut inter errorum tenebras & confusionum noctis scientiæ Christi lumen appareat. Dies quoque noster nubem habeat protegentem, ut his ducibus ad terram sanctæ repromissionis pervenire valeamus.

Quarta mansio est Phi hahiroth, quæ est contra Belfon. Phi hahiroth interpretatur os nobilium. Proinde assumpta fortitudine nobilitemur in Domino, contemnetes & Belfon, qui interpretatur Dominus aquilonis, ejusque superbiam declinemus. Ab hac mansione profecti